

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ**

ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ

**Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи
для студентів спеціальності 075 «Маркетинг»
ступеню вищої освіти «бакалавр»**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри маркетингу,
PR-технологій та логістики
Протокол № 15
від 2 травня 2019 р.

Чернігів ЧНТУ 2019

Поведінка споживача. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи для студентів спеціальності 075 «Маркетинг» ступеню вищої освіти «бакалавр» / Укладач В.А.Москаленко. – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – 16с.

Укладач: ВАЛЕНТИНА АНАТОЛІЇВНА МОСКАЛЕНКО,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, PR-технологій та логістики

Відповідальний за випуск: ЖИДОК ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА,
завідувач кафедри маркетингу,
PR-технологій та логістики
Чернігівського національного
технологічного університету,
кандидат економічних наук,
доцент

Рецензент: ПРИНА ІВАНІВНА КИЧКО,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри управління персоналом
та економіки праці

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
Загальні методичні вказівки	5
Перелік країн для вибору.....	6
Завдання для контрольної роботи.....	6
Методичні поради.....	7
Вимоги до оформлення контрольної роботи	16
Критерії оцінювання контрольної роботи	17
Список рекомендованих джерел.....	18
Додаток.....	20

ВСТУП

В умовах кардинальної трансформації економічного середовища гостро постає проблема обґрунтування управлінських рішень, у тому числі проектних. Це потребує нового методологічного підходу, відповідного інструментарію, які дозволяють уникнути похибок при підготовці проекту.

Підвищення ефективності використання реальних інвестицій і капітальних вкладень неможливе без належної організації сучасної проектно-кошторисної справи і забезпечення на цій основі розробки високо економічних проектних рішень (проектів). Саме на стадії розроблення проектів спорудження нових підприємств (об'єктів) чи розширення або реконструкції діючих повинні бути використані новітні досягнення сучасних техніко-технологічних і організаційних рішень, застосування прогресивних будівельних матеріалів, конструкцій і устаткування, форм і методів забезпечення їх фінансовими ресурсами, що, у свою чергу, неможливе без знання основ створення інвестиційних проектів та їх аналізу.

Мета викладання курсу “Проектний аналіз” : формування базових знань з теорії управління та аналізу проектів, засвоєння методик проектного аналізу, виявлення причинно-наслідкових зв'язків в аналітичній роботі над проектами.

Завдання курсу: вивчення сутності, функцій та ролі проектного аналізу в ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку, механізму застосування інструментарію проектного аналізу.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки бакалаврів.

З метою закріплення, поглиблення, узагальнення та отримання практичних навичок студенти при вивченні дисципліни «Поведінка споживача» виконують розрахунково-графічну роботу. Виконання даної роботи дозволить студенту застосувати теоретичні навички для виконання практичних завдань.

МЕТА І ВИМОГИ ЯКІ СТАВЛЯТЬСЯ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Мета розрахунково-графічної роботи (РГР) – закріплення теоретичних знань з дисципліни «Проектний аналіз» та придбання навичок з теорії аналізу, оцінки проектних альтернатив, аналізу витрат та результатів проектної діяльності.

Під час вивчення дисципліни студент оволодіває знаннями про евристичні, статистичні методи аналізу, методи елімінування, порівняння та інші методи аналізу, про основні показники оцінки проектів, про методи аналізу витрат та доходів підприємств, про маржинальний підхід в аналізі та інше. Під час виконання розрахунково-графічної роботи студент повинен:

- зібрати матеріал необхідний для виконання роботи;
- розкрити теоретичний матеріал винесений в завдання розрахунково-графічної роботи;
- розв'язати практичні завдання;
- зробити висновки;
- скласти бібліографічний список використаних джерел.

Розрахунково-графічна робота повинна містити розгорнуті відповіді на всі завдання та список використаної літератури.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Обсяг розрахунково-графічної роботи складає 7-10 сторінок. Робота виконується на аркуші стандартного формату А4 (270x297 мм), додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – не менше 20 мм, лівє не менше 25 мм, правє – не менше 10 мм. Усі сторінки повинні бути пронумеровані.

Шрифт – Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал – 1,5; відступ – 1,25 см; вирівнювання тексту – за шириною.

Деякий матеріал зручно оформляти у вигляді таблиць. Таблицю розміщують симетрично до тексту після першого посилання на даній сторінці

або на наступній, якщо на даній вона не вміщується. Таблиця може мати назву, яку треба друкувати малими літерами (перша велика) над таблицею. Назва повинна бути короткою і повністю відображати зміст таблиці. Над лівим верхнім кутком таблиці розташовують надпис «Таблиця...», вказуючи номер таблиці, наприклад: «Таблиця 1 – Найменування таблиці». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті за формою: «наведено в таблиці 1»; « ... в таблицях 1–3» або в дужках по тексту (таблиця 3). Посилання на раніше наведену таблицю дають з скороченим словом «дивись» (див. таблицю 2) за ходом чи в кінці речення. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат листа, то таблицю ділять на частини, які в залежності від особливості таблиці переносять на інші аркуші або розташовують на одному аркуші поряд, або одна під одною, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і боковик. Слово «Таблиця _» вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці _» із зазначенням номера таблиці. Всі таблиці нумерують арабськими.

Ілюстрації виконуються у вигляді креслень, ескізів, схем, графіків, діаграм, фотографій і т.п. Усі ілюстрації умовно називаються рисунками. Рисунки нумеруються в межах кожного завдання двома цифрами, поділеними крапкою – номером завдання і порядковим номером рисунка. Повний підпис до ілюстрації включає елементи: умовне скорочення назви ілюстрації для посилань; порядковий номер ілюстрації; власне підпис; експлікація (пояснення деталей ілюстрації); розшифровка умовних позначень та інші тексти типу приміток. Усі схеми, таблиці, діаграми та інші ілюстративні матеріали повинні мати назву і відповідний номер, на кожен ілюстрацію необхідне відповідне посилання в тексті. Ілюстративний матеріал у залежності від його важливості включається в основний текст курсової роботи чи виноситься в додаток, де йому привласнюється порядковий номер і на нього дається посилання в тексті.

У списку літератури дається перелік тільки використаних у роботі джерел. По кожному джерелу вказується прізвище і ініціали автора, назва роботи, місце видання, найменування видавництва, рік видання, обсяг джерела

(для прикладу дивися приведеній у даних методичних указівках список літератури, що рекомендується). На кожену цитату, думку, ідею, положення, матеріали (таблиці, схеми та ін.), запозичені з таких джерел повинні бути дані посилання в тексті. При цьому посилання позначаються в такий спосіб [6, с. 27]. Це значить, що студент посилається на сторінку 27 джерела, що у списку використаної літератури знаходиться під номером 6.

Інформаційні джерела оформляються відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

Додатки оформляються як продовження даної РГР на наступних її аркушах. Кожен додаток повинен починатися з нового аркуша (сторінки). Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток _» і велика літера що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А, Додаток Б». Один додаток позначається як додаток А.

ВИБІР ВАРІАНТУ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Варіант розрахунково-графічної роботи студент обирає згідно його порядкового номера в списку академічної групи. Питання та завдання для розрахунково-графічної роботи в розрізі варіантів наводяться нижче.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ»

Завдання 1. Детально розкрити питання винесене на самостійне вивчення:

Номер варіанта відповідає номеру студента в списку академічної групи.

1. Концепція проектного аналізу.
2. Принципи проектного аналізу.
3. Еволюція проектного аналізу.
4. Поняття проекту.
5. Основні ознаки проекту.
6. Економічна взаємозалежність проектів.
7. Класифікація проектів.
8. Середовище проекту.
9. Учасники проекту.
10. Поняття життєвого циклу проекту.
11. Зміст передінвестиційної фази проекту.
12. Зміст інвестиційної та експлуатаційної фаз проекту.
13. Визначення тривалості та вартості передінвестиційних досліджень.
14. Поняття явних і неявних вигід і затрат.
15. Альтернативна вартість та її використання у проектному аналізі.
16. Визначення вигід у проектному аналізі.
17. Поняття затрат у проектному аналізі.
18. Поняття майбутньої і теперішньої вартостей.
19. Принципи оцінки ефективності проектних рішень.
20. Поняття проектного ризику та його види.

Завдання 2. Задача.

В задачу вставляються дані відповідно нижченаведених варіантів:

Компанія „Арт” розглядає три проекти капітальних інвестицій в устаткування, для кожного з яких потрібні інвестиції у сумі $I = 94\,500$ грн.

Кожен з проектів розрахований на три роки і забезпечує такі грошові надходження:

Рік	Проект		
	А	В	С
1	33750	42750	58500
2	40500	42750	40500
3	67500	42750	49500

Устаткування не має ліквідної вартості. Вартість капіталу компанії 16%

- Знайти період окупності та облікову норму прибутковості по всім проектам.

- Знайти прибутковість кожного проекту (через чисту теперішню вартість).

- Виберіть проект найкращий.

Варіант	I	A			B			C		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
1	94500	33750	40500	67500	42750	42750	42750	58500	40500	49500
2	95000	40000	40000	40000	33750	40500	67500	50500	40500	49500
3	100000	33750	40500	68000	45000	45000	45000	50500	40500	50500
4	85000	40000	50000	40000	50000	50000	50000	35000	40000	45000
5	120000	35000	45000	40000	53000	52000	51000	53000	53000	53000
6	96500	33750	40500	67500	42750	42750	42750	58500	40500	49500
7	96000	40000	40000	40000	33750	40500	67500	50500	40500	49500
8	99900	33750	40500	68000	45000	45000	45000	50500	40500	50500
9	86000	40000	50000	40000	50000	50000	50000	35000	40000	45000
10	125000	35000	45000	40000	53000	52000	51000	53000	53000	53000
11	94500	32750	40500	57500	41750	41750	41750	51500	41500	48500
12	95000	45000	45000	45000	35750	45500	55500	55500	45500	35500
13	100000	35750	45500	50000	40000	40000	40000	50500	40500	30500
14	85000	45000	35000	36000	400000	40000	40000	35000	25000	45000
15	120000	35000	45000	41000	54000	52000	50000	53000	53000	53000
16	90500	32750	40500	67500	42700	42700	42700	58500	40500	49500
17	97000	33000	33000	33000	33750	30100	37500	50500	40100	49500
18	99900	33750	30500	78000	48000	48000	48000	50800	40800	50000
19	89000	40000	50000	40000	40000	40000	40000	35000	35000	45000
20	105000	35000	45000	40000	53000	52000	51000	50000	50000	50000

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Методичні поради до виконання завдання 1

Для виконання завдання 1 необхідно опрацювати теоретичний матеріал, який стосується запропонованої теми. Вивчену літературу необхідно занести у список використаних джерел.

Методичні поради до виконання завдання 2

У теорії і практиці економічного аналізу підприємницьких проектів використовуються різноманітні прийоми оцінки їхньої ефективності.

Зупинимося на найбільше часто використовуваних методах. Існуючі методи оцінки ефективності інвестицій прийнято підрозділяти на дві основні групи: прості або статичні методи і методи дисконтування.

Прості методи оцінки ефективності інвестиційних проектів ґрунтуються на показниках, які не враховують тимчасову цінність капіталу. До основних простих критеріїв оцінки проектів відносять: рівень окупності, термін окупності, норма прибутку.

Критерії, побудовані на теорії фінансових обчислень прийнято називати дисконтованими критеріями. До основних з них відносяться:

1. Чиста поточна цінність.
2. Індекс прибутковості.
3. Відношення вигод до витрат.
4. Внутрішня норма прибутковості проекту.
5. Дисконтований період окупності.

Період окупності проекту – це час, який потрібен для того, щоб сума надходжень від реалізації проекту відшкодувала суму витрат на його впровадження. Період окупності звичайно вимірюється в роках або місяцях.

Період окупності визначається за формулою:

$$ПО = ПІ/ОП,$$

де ПО – період окупності інвестицій, місяців (років);

ПІ – первинні інвестиції, грн;

ОП – очікуваний прибуток, грн.

Облікова норма прибутковості (accounting rate of return, ARR) - відношення облікової (бухгалтерської) прибутку до понесених витрат або активів чи інвестицій.

Облікова норма прибутковості проекту визначається за формулою:

$$ARR = \frac{ЧП}{I},$$

де – ЧП – середній чистий прибуток за період реалізації проекту;

I – сума первинних або середніх інвестицій, середні інвестиції розраховуються, як сума первинних інвестицій та ліквідаційної вартості поділена на 2.

Чиста теперішня вартість - це різниця між дисконтованою вартістю результатів та дисконтованою вартістю затрат за проектом.

Для визначення ЧТВ проекту капітальних вкладень майбутні грошові надходження дисконтуються із допомогою відповідної ставки дисконту. Потім з суми розрахованої таким чином теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень вираховуються теперішня вартість чистих первісних інвестицій.

Якщо

ЧТВ > 0 – інвестиційний проект доцільно прийнятий;

ЧТВ = 0 – підвищення ефективності діяльності підприємства немає;

ЧТВ < 0 – ефективність діяльності підприємства знизиться, проект немає права на існування.

ОФОРМЛЕННЯ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ І ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота оформляється згідно вимог наведених вище. Титульний аркуш оформляється за зразком наведеним в додатку А.

Після завершення виконання та оформлення розрахунково-графічної роботи студент прикріплює її в системі дистанційного навчання «Moodle» не пізніше, ніж за 10 днів до початку екзаменаційної сесії. Дата одержання роботи фіксується автоматично. Якщо РГР подається пізніше зазначеного терміну, то

вона не доопрацьовується, а оцінюється в тому вигляді, в якому була подана на кафедрі.

Керівник перевіряє розрахунково-графічну роботу та оформляє письмову рецензію. У рецензії дається коротка характеристика роботи за всіма розділами. Ознайомитись з рецензією студент має змогу в системі «Moodle». За наявності істотних недоліків керівник не допускає роботу до захисту. У цьому випадку розрахунково-графічна робота повинна бути доопрацьована з урахуванням зазначених у рецензії недоліків і рекомендацій та повторно подана для перевірки.

Під час захисту студент відповідає на запитання що стосуються його роботи.

Студенти, що не виконали в строк контрольну роботу або не захистили її (одержали незадовільну оцінку), не допускаються до екзамену з даної дисципліни.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВО- ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Критеріями оцінки розрахунково-графічної роботи є:

- завершеність і повнота висвітлення тих завдань, які були поставлені при виконанні контрольної роботи;
- взаємозв'язок теоретичних та практичних відомостей, використання останніх статистичних та фактичних даних;
- глибина теоретичного аналізу, вміння виявити основні проблеми за темою роботи, знання та розуміння основних точок зору з дискусійних проблем;
- творчий підхід до проблем, що розглядаються, уміння аргументовано викладати свою точку зору;
- логічність та грамотність викладення матеріалу, володіння специфічною термінологією, науковим стилем;
- якість оформлення роботи.

Згідно робочого плану з дисципліни «Проектний аналіз», студент за розрахунково-графічну роботу максимально може отримати 40 балів. В таблиці 1 представлено порядок оцінювання роботи за системою ECTS і за національною шкалою у порядку.

Таблиця 1. Порядок оцінювання роботи

Оцінка (за системою ECTS)	Оцінка (за національною шкалою)	Бали
A	5 (відмінно)	36 – 40
B	4 (добре)	33 – 35
C	4 (добре)	30 – 32
D	3 (задовільно)	26–29
E	3 (задовільно)	24–25
FX	2 (незадовільно) з допуском до екзамену	0 –23

Оцінка “відмінно” ставиться за всебічно розкриті питання контрольної роботи на основі широкого кола опрацьованих джерел інформації, якщо студент виявив критичне ставлення до використаного матеріалу, самостійність суджень; за умови, що робота не містить істотних стилістичних недоліків.

Оцінка “добре” ставиться, якщо не виконана одна з викладених вище вимог, наприклад, при помилках у розрахунках, висновках, але за умови достатньо повної та самостійно розробленої теми, а також дотримання всіх інших вимог.

Оцінка “задовільно” ставиться за роботу, зміст якої свідчить про те, що студент ознайомився з основними джерелами, самостійно їх опрацював, тему контрольної роботи в цілому розкрив правильно, намагається аналізувати факти і події, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може самостійно викласти матеріал.

Оцінка “незадовільно” виставляється, якщо тема контрольної роботи не розкрита, студент не розуміє основної суті теми, не може зробити висновки і узагальнення, робота виконана зі значним порушенням вимог щодо змісту, стилістики та оформлення; кількість опрацьованих джерел є недостатньою для

повного розкриття теми; у студента виникають значні складнощі в демонстрації результатів роботи, наданні відповідей на поставлені запитання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верба В. А., Загородніх О. А. Проектний аналіз: Підручник. — К.: КНЕУ, 2010. — 322 с.
2. Дієва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 308с.
3. Друрі К. Введение в производственной и управленческий учет. Пер. С англ... — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1994. — 450с
4. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз: Навч.пос.для вузів. — К: Конкорд, 2006. — 336с.
5. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз підручник/ за ред. проф. А.Г. Загороднього. — 3-тє вид., переробі доп. — К. : Знання, 2008. — 487с
6. Ferris R.,Tennant R.L. New Tools for Analytical Reviews//The Internal Auditor/ - December, - 2009. — P. 17
7. Рижиков В.С., Яковенко М.М., Латишева О.В.,Дегтярьова Ю.В., Щелокова А.Л., Коваленко О.О. Проектний аналіз: Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2016 — 384 с.
8. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets / F. S. Mishkin. - Boston : Little, Brown and Co, 1985. - 731 p.
9. Чорна М.В. Проектний аналіз: Навч.пос.для вузів. — Харків: Консул, 2003. — 228 с.
10. Шило В. П. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: навч. посібник. / В.П. Шило. — К. : Кондор, 2005. — 240 с.
11. Щукін Б. М. Аналіз інвестиційних проектів: Конспекти лекцій. К.: МАУП, 2012.- 128 с.

ДОДАТОК

Приклад титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ

Кафедра маркетингу, PR-технологій та логістики

Розрахунково-графічна робота

з дисципліни
«ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ»

Варіант ____

Виконав(ла):
ст. групи МР- ____

(прізвище та ініціали)

(дата виконання)

Перевірила:
к.е.н., доц. Москаленко В.А.

Чернігів, 20__